

CEDRA

LETNO VSEBINSKO POROČILO 2023

V letu 2023 smo intenzivno nadaljevali organiziranje delavk in delavcev v maloprodaji, izvedli obsežne terenske in raziskovalne aktivnosti ter skupaj z delavskim odborom v Tušu stopnjevali kampanjo do zgodovinske napovedi stavke. Vzporedno smo razvijali feministično soraziskavo in Odbor za skupno dobro, javno odpirali vprašanja dolgotrajne oskrbe, migrantskega dela in delavskih standardov ter pripravili prvo številko delavskega časopisa Razredni broj.

CEDRA v letu 2023

Leto je zaznamovalo neposredno organiziranje na delovnih mestih: obiski poslovalnic, pogovori z delavkami, ankete, redni vsečlanski sestanki, razvoj delavskega odbora in javne akcije. Raziskovanje je potekalo skupaj z ljudmi na terenu ter se neposredno povezovalo z zahtevami glede plač, intenzivnosti dela, prostega časa, javnih storitev in širše socialne varnosti.

Leto v številkah

540	48	50+
članov Sindikata Tuš po decembrski kampanji	odbornic in odbornikov v razširjenem odboru	obiskanih Tuševih poslovalnic samo v decembru
11	3	1
intervjujev v feministični soraziskavi	decembrske tiskovne konference	prva številka časopisa Razredni broj

Tuš: terenska kampanja in zgodovinska napoved stavke

- Po večletni gradnji sindikata smo maja dosegli reprezentativnost in uredili pogoje za sindikalno delo v podjetju. Poleti smo na skupnih srečanjih delavk iz različnih trgovskih verig jasno odprli zahteve po krajšem sobotnem delovniku in višjih plačah ter okrepili povezovanje med poslovalnicami.
- Novembra smo začeli novo vseslovensko terensko mobilizacijo. V petih dneh smo obiskali 45 poslovalnic, povezali zbiranje podpisov z včlanjevanjem in pridobili 58 novih članic in članov ter šest novih predstavnic v odboru.
- Decembra smo stopnjevali aktivnosti: izvedli tri tiskovne konference, akcijo »Ne delam za 3«, obiskali več kot 50 poslovalnic ter organizirali redne vsečlanske sestanke. Na vrhuncu priprav je bilo na stavko pripravljenih več kot 40 poslovalnic, v posameznem obdobju več kot 70.
- Prvič v zgodovini slovenske maloprodaje je sindikat trgovskega podjetja uradno napovedal stavko. Mobilizacija je razširila sindikalno mrežo, okrepila odbor ter pridobila široko podporo kupcev, drugih sindikatov in javnosti.
- Kampanja je prinesla dvig osnovne plače prodajalk z 1.060 na 1.180 evrov, vrnitev dodatkov oddelkovodjem in izmenovodjem ter takojšen začetek pogajanj za podjetniško kolektivno pogodbo. Sindikat je po kampanji štel 540 članov, odbor pa 48 predstavnic in predstavnikov.

Več: [Naša triletna borba – javna analiza organiziranja v Tušu](#)

Javne ankete o delovnih pogojih v maloprodaji

- Jeseni smo z anketami med delavkami in delavci Tuša in Lidla sistematično zbirali podatke o kršitvah standardov, intenzivnosti dela, koriščenju odmora, zdravju, plačah in pripravljenosti za skupno ukrepanje.
- Anketo v Tušu je v celoti izpolnilo 181 delavk in delavcev iz 52 poslovalnic, Cash & Carry enot in centralnega skladišča. Rezultati so pokazali, da je podhranjenost izmen eden ključnih razlogov, zaradi katerih delavci težko izvajajo delo brez kršenja standardov in poseganja v prosti čas.
- V Lidlu je anketa pokazala, da odmora za malico vsak dan ne koristi velik delež zaposlenih, 89 % vprašanih je poročalo o zdravstvenih težavah, ki jih povezujejo z visoko intenzivnostjo dela, 95 % pa jih je podprlo skrajšanje delovnega časa ob sobotah.
- Ankete niso bile namenjene le opisovanju stanja: služile so kot orodje za pogovor med sodelavci, prepoznavanje skupnih problemov in oblikovanje zahtev, okoli katerih se je mogoče organizirati.

Več: [Anketa Tuš](#) • [Anketa Lidl 2023](#)

Feministična soraziskava in Odbor za skupno dobro

- Skupaj s članicami in člani Sindikata Tuš smo razvijali Odbor za skupno dobro in feministično soraziskavo, ki je nastala iz izkušenj sindikalnega organiziranja. Delavke v raziskavi niso bile zgolj vir podatkov, temveč aktivne soudeleženke pri razumevanju lastnega položaja in oblikovanju nadaljnjih korakov.
- Z enajstimi poglobljenimi intervjuji smo raziskovali povezavo med razmerami na delovnem mestu in reproduktivnim oziroma skrbstvenim delom v gospodinjstvu. Posebej smo odpirali vprašanje, kako preobremenjenost, nizke plače in pomanjkanje prostega časa povečujejo tudi breme neplačanega dela, ki ga v veliki meri opravljajo ženske.
- Ugotovitve smo maja predstavili na študentski skupščini v Placu, kjer smo podprli pobudo za javne menze in začeli graditi delavsko-študentsko povezovanje za kakovostne in javno dostopne storitve. Odbor je s tem sindikalno vprašanje razširil iz delovnega mesta na pogoje življenja in reprodukcije delavskih gospodinjstev.
- Osrednja poanta Odbora za skupno dobro je, da organizirano delavstvo lahko posega tudi v vprašanja zdravstva, šolstva, dolgotrajne oskrbe, prehrane in drugih javnih storitev. S tem se boj za delavske pravice povezuje z bojem za več prostega časa, enakost spolov in boljšo kakovost življenja.
- Iz tega dela so izšle javne kampanje ob 8. marcu in 1. maju, načrtovanje akcije »Ne delam za 3« ter širše zagovorniško delo na področju dolgotrajne oskrbe.

Več: [Izsledki feministične soraziskave](#)

Dolgotrajna oskrba, javne storitve in solidarnost

- V letu 2023 smo javno intervenirali v razpravo o dolgotrajni oskrbi in zagovarjali solidarno, javno financirano in univerzalno dostopno oskrbo. Naša izhodišča so temeljila na večletnem raziskovalnem in organizacijskem delu z zaposlenimi, uporabniki in svojci.
- V javnih prispevkih smo opozarjali, da kriza skrbstva ni le vprašanje posameznega sektorja, temveč neposredno vpliva na delavska gospodinjstva, zlasti na ženske. Zato smo povezovali zahteve zaposlenih v socialnem varstvu z interesi uporabnikov in družin.
- Podprli smo stavko osebnih asistentk in asistentov ter stavko dostavljavcev hrane, s čimer smo poudarili skupni interes delavcev v različnih oblikah zaposlitve in pomen solidarnosti onkraj posameznih panog.

Več: [Poziv za javno in univerzalno dostopno dolgotrajno oskrbo](#) • [Predlog novega Zakona o dolgotrajni oskrbi](#)

Migrantsko delo in razdrobljenost delavstva

- Jeseni smo na spletni strani odprli tudi vprašanje položaja migrantskih delavcev. Izpostavili smo, kako različni statusi zaposlitve, agencijsko delo, študentsko delo, podizvajalstvo in delo prek s. p.-jev delavstvo razdružujejo ter otežujejo kolektivno organiziranje.
- Ključno sporočilo je bilo, da morajo organizacijske prakse presegati delitve med različnimi pogodbami in statusi ter iskati skupne interese vseh, ki opravljajo delo v istem procesu.

Več: [Migrantski delavci](#)

Razredni broj #1: Intenzivnost dela

- Ob koncu leta smo pripravili prvo številko časopisa Razredni broj, ki ga pišejo delavke in delavci iz različnih podjetij in panog. Namen časopisa je pokazati, da imajo na videz ločena delovna mesta pogosto podobne mehanizme izkoriščanja ter na tej osnovi graditi solidarnost.
- Prva številka je bila posvečena intenzivnosti dela: pomanjkanju zaposlenih na izmeno, naraščanju obsega nalog, delu med odmori in po koncu izmene ter zdravstvenim posledicam preobremenjenosti. Prispevki so pokazali, kako pogosto delavci doživljajo občutek, da morajo »delati za tri«.
- V časopisu so bile zbrane izkušnje iz maloprodaje in skrbstva ter drugih delovnih okolij. Osebnе pripovedi so bile postavljene ob bok skupni analizi, s čimer smo želeli pokazati, da problem ni v posamezniku, temveč v načinu organizacije dela.
- Razredni broj smo zasnovali kot uporabno organizacijsko gradivo: za deljenje med sodelavci, razprave na sestankih, izobraževanja in odpiranje pogovorov o problemih, ki jih delavci pogosto doživljajo vsak zase.

Več: [Razredni broj #1 – Intenzivnost dela](#) • [Razredni broj](#)

Izobraževanje in razvoj organizatorjev

- Terensko delo smo dopolnjevali z delavnicami in skupnimi refleksijami za sindikalne zaupnike, aktivne delavke in organizatorje. Vsebina je izhajala iz konkretnih potreb kampanj: kako voditi individualni pogovor, mapirati delovno mesto, graditi odbor, komunicirati z razpršenim članstvom in pripraviti kolektivno akcijo.
- Posebno pomembno učno okolje je bila sama priprava na stavko v Tušu. Redni sestanki, terenske akcije, javni nastopi in priprava stavkovnih navodil so ustvarili izkušnje, ki smo jih kasneje vključili v sistematičnejše programe organizatorskega izobraževanja.
- S tem smo razvijali pristop, pri katerem se znanje ne prenaša le od strokovnjakov k delavcem, temveč predvsem med delavci samimi – skozi skupne izkušnje, refleksijo in prevzemanje odgovornosti v kolektivu.

Mednarodno povezovanje

- Septembra je Ljubljana gostila mednarodno srečanje mreže sindikalistk in organizatorjev UNI Commerce Lidl. Srečanje je omogočilo izmenjavo izkušenj o organiziranju v multinacionalnih trgovskih verigah in o skupnih izzivih, ki jih kapital organizira preko meja posameznih držav.
- Na spletni strani smo objavljali tudi prispevke mednarodnih delavskih mrež in s tem povezovali lokalne organizacijske izkušnje z razpravami o transnacionalnih dobavnih verigah, migracijah in širših spremembah na trgu dela.

Več: [Mednarodno srečanje UNI Commerce Lidl](#) • [Mednarodno sodelovanje CEDRA](#)

Organizacijski razvoj in nadaljnja krepitev CEDRA

Leto 2023 je okrepilo model dela, v katerem se terensko organiziranje, soraziskovanje, javno komuniciranje in izobraževanje medsebojno podpirajo. Velike terenske kampanje so prinesle nove kontakte in organizatorje, raziskave so pomagale natančneje oblikovati zahteve, javne vsebine pa so probleme posameznih kolektivov prenesle v širšo družbeno razpravo.

- S širjenjem sindikalnega odbora v Tušu in vključevanjem novih predstavnic smo dodatno razvijali prakso demokratičnega odločanja in prenosa informacij med razpršenimi delovnimi enotami.
- Feministična soraziskava in Odbor za skupno dobro sta razširila področje dela CEDRA ter povezala organiziranje na delovnem mestu z vprašanji skrbstva, javnih storitev, enakosti spolov in prostega časa.
- Razredni broj je odprl nov kanal javnega komuniciranja, v katerem niso v ospredju organizacije ali strokovnjaki, temveč glasovi delavk in delavcev ter primerjava njihovih izkušenj med različnimi sektorji.
- V naslednjih letih želimo takšno delo izvajati še bolj kontinuirano: z več časa za neposredne stike z delavci, sistematičnim razvojem organizatorjev, rednejšo raziskovalno produkcijo in močnejšo javno prisotnostjo. Stabilna organizacijska infrastruktura je pogoj, da lahko kolektivom nudimo dolgoročno podporo tudi med posameznimi kampanjami.

Pogled naprej

Izkušnje leta 2023 smo neposredno prenesli v leto 2024: decembrska mobilizacija je odprla vrata večmesečnim pogajanjem za podjetniško kolektivno pogodbo v Tušu, soraziskovalno delo pa se je prelilo v nove raziskovalne zvezke in naslednjo številko Razrednega broja.

Solidarnost in delavska moč nista prazni besedi: nastajata tam, kjer se ljudje povežejo, skupaj sprejemajo odločitve in so pripravljeni kolektivno nastopiti za boljše življenje.

Več o našem delu: cedra.si • [Raziskovalni članki](#) • [Razredni broj](#) • [Mednarodno sodelovanje](#)